

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 85

Maribor, četrtek 16. aprila 1931

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje n praznikov vsak dan ob 16. ur
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Vetja mesečno prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 DinTelefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprajema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4**Barcelona -- glavno mesto španske republike****Preiskava proti diktaturi generala de Rivere — Kralj Alfonz se ni odpovedal prestolu — Njegov neobjavljeni manifest na narod**

MADRID, 16. aprila. Po vsej državi vlada v splošnem mir, le po nekaterih mestih skušajo komunisti ribariti v kalnem in hujskajo prebivalstvo k nepremišljenim dejanjem. V Barceloni so zgradili celo barikade in povzročili poulične boje, vendar je vojaštvo kmalu napravilo red.

Dočim se je kralj Alfonz odpeljal naprej v Cartagēno, kjer se je vkrcal na vojno ladjo »Principe Alfonso«, ki ga popolje v Anglijo, pa je kraljica Viktorija s svojimi otroci prestopila špansko-francosko mejo, da se vkrcava v Bordeauxu. V nasprotju s prvotnimi poročili pa kralj Alfonz pred svojim odhodom ni podpisal nobenega abdikacijskega dekreta ne za sebe ne za svojo rodbino in se torej tudi ni odpovedal pravicam na španski prestol. Zapustil je državo, da prepreči državljansko vojno in omogoči proglašenje republike.

Zadnji kronski svet je bil zelo dramatičen. Navzoče so bile tudi vse dvorne dame in dvorno osebje. Kralj je bil miren in je objel po vrsti vse ministre. Konservativna ministra La Cierva in grof Bugalata sta se zavzemala za vladno močne roke. Alvarez pa je predlagal kralju, da naj takoj odpotuje. Pred kraljevo palačo se je zbirala vedno večja množica ljudstva. Zunanji minister grof Romanones je skušal pridobiti vodjo republikancev, Alcala Zamoro za to, da bi privolil v sestavo predhodnega kabineta, ki naj bi sklical ustavotvorno narodno skupščino, toda Zamora je to odločno odklonil, zahteval takojšen odstop kralja in izročitev vladne oblasti še pred solnčnim zatonom. Kralj Alfonz se je nato vdal in ob 7. zvečer se je v notranjem ministruvstvu že izvršila izročitev vladne oblasti in proglašenje republike. Ako bi kralj ne odnehal, bi množica nedvomno takoj naskočila dvorno palačo. Čim se je zmrachilo, je postala republika že po vsej državi dejstvo.

Nova republikanska vlada je takoj proglašila obsedno stanje, čeprav ni pričakovati protirevolucije. Vladi se je namreč stavilo nad 100.000 delavcev na razpolago za oboroženo obrambo republike. Vsi politični ietniki so bili takoj izpuščeni, poveljujoči generali odstavljeni in upokoteni. Številne plemiške rodbine so zbežale v Francijo, za madridskega župana je bil izvoljen socialist Aboris. Demonstranti so vrgli kip Izabele II. s podstavka in ga z vrvoj okrog vratu vlačili po mestu. Polkovnik Macia, vodja katalonskega avtonomističnega gibanja, je objavil proglas, v katerem naznanja ustanovitev republike Katalonije v okviru iberške državne federacije. Sporazum no s predsednikom španske zvezne republike, pravi polkovnik Macia, prevzemam provizorno posle vladnega predsednika Katalonije, dokler špan-

njeevropske kooperacije, ampak tudi vprašanja prometa, železnic, pošte, plovbe itd.

Kdor bo — tako je končal dr. Schuster

ski in katalonski narod ne izrazita svoje volje. Kdor bi hotel motiti javni red, bo proglašen za izdajalca domovine.

MADRID, 16. aprila. Nova vlada je sklenila, da kraljeve poslovilne poslanice narodu ne bo objavila. V manifestu povdaria namreč kralj, da se ni odpovedal španskemu prestolu, temveč je smatral le za svojo dolžnost, da za nekaj časa zapusti deželo, da tako prepreči državljansko vojno. Imel bi sicer še dovolj moči, da bi uničil svoje nasprotnike, toda kot Španec ne želi, da bi se prelivala španska kri. Počakati hoče zato v ino zemstvu, da narod sam uvidi svojo zmoto.

Vlak, s katerim se je odpeljala kraljica s svojimi otroci v Francijo, je moral v Avllii več ur čakati, ker se je vnela neka os salonskega voza. Kmalu po eni uri ponoči je prispel v Bordeaux. Kraljica je izjavila korespondentu pariškega »Matina«, da se španski narod trenutno ne zaveda, da

je igračka v rokah komunistov. Kralj ni odstopil in tudi nikomur ni izročil svoje vladarske oblasti, temveč je samo za nekaj časa odpotoval v inozemstvo.

Republikanska vlada je sklenila, da izvrši proti diktaturi pokojnega Primo de Rivere preiskavo. Istotako bodo kaznovani vsi, ki so zakrivili španski poraz l. 1921. v Melilli v Maroku in obnovljen bo proces proti vojaškim upornikom v Jaci.

Španski diplomati v inozemstvu so dobili nalogo, da naj vladam, pri katerih so akreditirani, oficijelno sporoče, da je bila Španska proglašena za republiko.

Republikanski krogi v Barceloni zahtevajo v svo odločnosti, da se proglaš kot novo glavno mesto Španije Barcelona, da se na ta način temeljito obračuna s preteklostjo. Po odhodu dinastije je Madrid izgubil razlog, da ostane še naprej glavno mesto republike.

Heimwehr proti Schobru

DUNAJ, 16. aprila. Nedeljski listi so objavili oster službeni komunikacij kot odgovor na proglas spodnjeavstrijskega Heimwehra, ki je v njem pokazala na nevarnosti carinske unije. V krščansko-socialnih listih je sedaj izšel očividno od Heimwehra inspiriran odgovor na to službeno polemiko, ki prvi med drugim, da službeni komunikacij ni izpodbil nobene trditve heimwehrskega organa. Ako se službeno še tako povdarjajo smernice neodvisnosti obeh držav, še s tem ni odstranjena nevarnost, ki je naravna posledica priključitve v vsakem pogledu slabše države k večji in močnejši, ker tudi samo gospodarska priključitev vodi konec koncev do izgube državne samostojnosti manjše države. Dejstvo je, da smatra inozemstvo že danes, po objavi smernic carinske unije, da v Avstriji samo še orodje berlinske politike in se vrši politična diskusija o carinski uniji dejanski samo z Nemčijo. Tudi ne smemo prezreti dejstva, da stoji Avstrija, ki je doslej polagala posebno važnost na dobre in prijateljske sosedske odnose z vsemi državami, naenkrat sklenjeni vrsti nasprotnikov nasproti. Ali je takšna politika, ki iz prijateljstva dela sovražnike, srečna in koristna za državo, ne bomo razmotrivali. Končno avstrijski Heimwehr ugotavlja, da vztraja na načelu samostojnega avstrijstva.

BEOGRAD, 16. aprila. V Južni Srbiji je preteklo noč zapadel zopet tako močen sneg, da povzročila velike prometne težkoče. Temperatura je tako padla, da obstoja nevarnost, da bo žetev popolnoma uničena, ako bi trajal mráz le še en dan.

— stal v razvoju nove dobe ob strani, ne bo deležen izgradnje srednjeevropske kooperacije in bo ostal, popolnoma osamljen.

Plemenski sejem v Ormožu.

Na izrecno željo banske uprave je pod pisano zveza sklenila prirediti tretji splošni plemenski sejem v Ormožu dne 20. maja na sejmišču v Ormožu. Do sedaj se je na zveznih plemenskih sejmih prodalo čez 150 komadov prvovrstne plemenske živine pingavske pasme. Živinorejci, ki si žele nabaviti dobro plemensko živo pingavske pasme na označenem sejmu, se vljudno naprošajo, da blagovljijo sporočiti zvezi, koliko in kakšne živali nameravajo kupiti. — Zveza selekcijskih društev za pingavsko govedo v Ormožu. —

V škač vrele vode

je padla Sletna Sonja Toplakova, hčerka železničarja v Studencih. Pri tem je dobila tako težke opekline na hrbtu, da so jo morali sinoči na odredbo železniškega zdravnika odpremiti v splošno bolnico.

Zopet ukradeno kolo.

Včeraj krog poldneva se je mudil na okrožnem sodišču inkasant »Kovine« g. Berglez s kolesom, ki je bilo last prokurista g. Zdenka Pipuša. Kolo je postavil v vežo, a med tem, ko je obavljal svoj posel, mu je izginilo. Kolo je vredno 1500 Din. —

Nezgoda pri gradnji palače OUZD.

Včeraj popoldne je pri gradnji palače OUZD v Sodni ulici 26letni zidar Franc Poštrak iz Spodnjega Dupleka med delom padel z zidarskega odra v globoko 8 metrov. Pri padcu je dobil tako težke notranje poškodbe, da so ga morali z rešilnim avtom odpremiti v splošno bolnico.

Debeli ljudje dosežajo z vestno uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice izdatno iztrebljenje črevesa brez vsakega napora. Mnogoštevilna poročila zdravnikov-strokovnjakov potrjujejo, da se tudi oni, ki boleha na ledvicah, protinu, revmatizmu, kamenih in sladkorni bolezni zelo zadovoljni z učinkom »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

O gospodarski srednji Evropi

je minoli ponedeljek na občenem zboru Češke narodne gospodarske družbe v Pragi njen predsednik, bivši minister dr. Schuster imel zanimiv govor, ki dokazuje, kako se tudi v bratski Češkoslovaški resno bavijo ne samo s svojimi, ampak tudi s splošnimi in zlasti z gospodarskimi problemi Srednje Evrope.

Med srednjeevropskimi državami — je izvajal dr. Schuster med drugimi — niso trgovsko politične vezi doslej zadovoljivo urejene, kar je velika ovira za gospodarsko zbliznanje. Treba je predvsem bilateralnih trgovskih in carinskotarifnih pogodb, na podlagi senžermenske in trianonske mirovne pogodbe pa je dana tudi možnost za specialni srednjeevropski carinski režim. Že neposredno po sklepu miru je bilo možno na podlagi mirovnih pogodb pod vodstvom Češkoslovaške ustanoviti srednjeevropski podonavski carinski sistem, ki bi se bil razširil še na jugovzhod, dočim so pozneje nastale nove ovire.

Poskuš z nemško-avstrijsko carinsko unijo je pokazal pot, kaj je potrebno za gospodarsko zbliznanje evropskih držav. Ni dvoma, da bo ideja zbliznanja evropskih držav in zlasti gospodarskega zbliznanja posameznih državnih skupin doblila v doledni dobi konkretne oblike. Izolacija bi bila za vsako državo neodpustljiv greh. Ako se je ponesrečila kolektivna akcija za znižanje carin in tudi akcija za carinsko premirje, se naravno obračajo misli vseh, ki jasno gledajo, v novo smer, da najdejo izhodišče iz zagate k regionalnim trgovsko-političnim pogodbam. Organizacija izvoza odviška poljedelskih produktov in uvoza zadevnih potrebščin je naravno izhodišče trgovsko-političnega režima, iz katerega logično vodi pot tudi k rešitvi vprašanju izvoza in uvoza industrijskega in k smotrenejši teritorialni organizaciji industrijske produkcije. Treba organizirati dobavitelje in odjemalce, ne samo dobavitelje. Ako se bo organizacija izvedla tako, je dana podlaga za izravnanje gospodarskih potreb zlasti srednje Evrope.

Za čas je zlasti važno vprašanje, da se interesi Češkoslovaške in potrebe njene poljedelstva ter njene industrije spravijo v sklad z interesi poljedelstva in industrije fužnovzhodnih držav, predvsem Jugoslavije in Rumunije. Treba smotreno organizirati oddajo odviškov poljedelskih produktov v enih in njih dobavo v drugih državah. V tej smeri in na podlagi preferenčnih carin treba skleniti regionalne pogodbe, ki pa bodo svopati nalogo izpolnile samo, če so sklenjene v liniji vseevropskega zbliznanja. Dogodki zadnje dobe pa so nas tudi zadoštno poučili, da je razvoj k splošnoevropskemu zbliznanju, četudi po etapah in po raznih produkcijskih panogah, v splošnem, zlasti pa v interesu držav Male antante, dočim je ključ k vseevropski rešitvi v francosko-nemških odnosjih. Toda samo izrecno trgovska in carinsko-politična vprašanja tvorijo vsebino sred-

M. Zevacco

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

114

Ali so ga razsekale na kosce?
Nikoli se ni zvedelo z gotovostjo.
Toda neki rokovnjač, nekaka čudovišna zver, orjak, ki je bil tem podobnejši starodavnemu Kiklopu, ker je bil slep na eno oko, se je približal vešalom.
Dva koraka od vešal je bil zataknen v zemljo rokovnjaški prapor.
Ta prapor je tvorilo železno kopje, na katero je bil naboden kos mrhovine, kos crknjenega konja ali ubitega psa.
Enooki rokovnjač je zgrabil prapor, vrgel mrhovino s konice, nadomestil jo z nečem, kar je skrival pod svojim plaščem, in postavil nato prapor na staro mesto.
Neizmerno, besno rjovenje vlačug in rokovnjačev je pozdravilo novo zastavo.
Tisto, kar je bil nataknil enooki rokovnjač na su-

ljčno ost, je bila glav Trikota, karlja argotskega.
Ragastan je prebledel.
Srce ga je bolelo gledati takšno grozoto.
In vendar je stal že mnogokrat v bitkah, kjer niso poklali malo ljudi.
Prišel je Manfreda za roko: mladi mož je ostal pri njem.
»Pol dvanajstih je ura,« mu je dejal. »Pojdiva, zadnji čas je.«
Manfred je zmajal z glavo.
»Ostanem,« je dejal.
»Toda Dvor Čudežev napadejo vse sile velikega profosa...«
»Baš zato ostanem.«
»Torej ste res njihov človek? Ali ste v resnici rokovnjač?«
S tesnobo je čakal odgovora.
»Rokovnjač nisem,« je odgovoril Manfred mirno, »toda vzgojen sem med temi nesrečneži; njih oči mi niso kazale nikdar nič drugega kakor smehljaje, in njih nasilne roke so se zaradi mene naučile božanja, ko sem bil otrok...«
»Govorite! Povejte še kaj!« je rekel Ragastan.

Skoro bi bil rekel:
»Povej!«
»Nesrečneži so,« je nadaljeval mladi mož, ljubim jih, kakor so ljubili oni mene. Potrebujejo me nocoj. Ako bo treba, rad poginem z njimi... Hvala vam gospod, za vaše prijazno obvestilo... Hvaležen sem vam dvakrat, ako je mogoče... odtod pa ne grem...«
»Če je tako, potem ostanem tudi jaz,« je dejal Ragastan.
Manfred je zavriskal veselja.
»Ako imamo zase Vaš meč, smo oti,« je dejal.
In poklical je Lantneja.
»Evo ti brate velikodušnega moža, ki sem ti tolikokrat pripovedoval o njem...«
Lantne je s hvaležnim občudovanjem pogledal v teza in mu pomolil roko:
»Gospod,« je dejal, »junak ste, Vam se imam zahvaliti, da moj brat še živi...«
»Vaš brat?« je vzkliknil Ragastan z živim zanimanjem.
»Da, tako imenujeva z Manfredom drug drugega. Čeprav nisva iste krvi — kakor kaže vsa verjetnost.«

Velika izbira

najnovejših damskih klobukov, po solidnih cenah, kakor tudi hitro preoblikovanje starih klobukov priporoča salon »Štefanija«, Kopalniška ul. 2. 1052

Opozarjamo g. Fr. Lešnika, mesarja, da se zgledi do 19. t. m. v zadevi lokala v Novi vasi, Bolfenkova c. 6, pri Mariboru. 1062

Veliko skladišče v centru mesta takoj oddam v najem. Gosposka ul. 11 I. 1074

Prvovrstno fransko vino,

lastni pridelek v zaprtih steklenicah liter po Din 10.— in 12.— dobite pri Frangešu, Gosposka ul. 11 I. 1075

Iščem na prometnem kraju majhen lokal za trafikó. Pismene ponudbe pod »Trafika« -na upravo »Večernika«. 1076

Kupim lahki voziček na peresih za majhnega konjička. Pobrežje, Nasipna ul. 1. 1078

Sobo čedno z dvema posteljama oddam takoj. Sodna ulica 26 II. 3000

Prazno sobo s pritliklinami oddam s 1. majem. Tezno, Moj dom 7. 1083

Trgovino, moderno, z dvema lokaloma v gotovini Din 250.000.—. Posredovalnica Rapid, Maribor, Gosposka ul. 28. 1082

Lepo prazno sobo na ulico oddam. Jože-Vošnjakova ul. 21 I, pri sodniji. 1084

Hišo z vrtom, 4 sobe, kuhinja, klet in svinjak z vsemi pritliklinami oddam v najem s 1. majem Studenci pri Mariboru, Pekerska c. 52. Poizve se pri g. A. Fajdiga, Maribor, Pobreška c. 13. 1054

Zahvala

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom smrti našega iskrenoljubljenega, nepozabnega sinčka

Milka

se tem potom najpristrčneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo gospodu dr. Pihlarju, učiteljskemu zboru, častitemu gospodu stolnemu vlkarju Mundi, sošolcem ter vsem, ki so nepozabnega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. 1077

Maribor, dne 16. aprila 1931.

Zalujoči starši LIPOVSEK.

zastopniki se sprejmejo

Modne novosti

za dame in gospode ter šiviljske potrebščine v modni trgovini

ANTON PAŠ

SLOVENSKA ULICA

Večjo množino makulaturenega papirja

prodamo

Uprava „Jutra“ in „Večernika“

Maribor, Aleksandrova cesta 13

Zahvala

Ob prebriski izgubi našega dobrega, iskreno ljubljenega soproga, oziroma očeta, brata in svaka, gospoda

Jakoba Sonenvalda

mestnega stavbenega mojstra,

katerega smo dne 13. aprila položili k večnemu počitku, izrekamo tem potom za iskrene dokaze sožalja, vsem najpristrčnejšo zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo preč. duhovščini magdalenske župnije, zlasti g. dekanu za nagrobni govor, šolskemu upravitelju iz Pobrežja za poslovljne besede ter pevskemu društvu »Zarja« za ganljive žalostinke. Pristrčna zahvala gg. zastopnikom občine Pobrežje, društvu kat. mojstrov, gasilnemu društvu iz Pobrežja, vsem darovalcem krasnega cvetja in vencev ter vsem onim mnogoštevilnim prijateljem in znancom, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. 1079

Zalujoči ostali.

Preminul je naš predobri tovariš in predstojnik, gospod

Ivan Sachs st.

mногоletni vodja glavnega zastopa splošne zavarovalne družbe »Jugoslavija« v Mariboru.

Ohranimo ga v častnem spominu.

Predstojništvo in uradništvo glavnega zastopa zavarovalnice »Jugoslavija« v Mariboru.

»JUGOSLAVIJA«, SPLOŠNA ZAVAROVALNA DRUŽBA, RAVNATELJSTVO ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI javlja tužno vest, da je njen mnogoletni in zvesti generalni zastopnik v Mariboru, gospod

Ivan Sachs st.

v sredo, dne 15. t. m. prerano preminul.

Blagopokojni je s svojim neumornim in požrtvovalnim delovanjem mnogo pripomogel k procvitu družbe.

Visoko smo ga spoštovali kot plemenitega in dobrega moža. 1085

Ohranili mu bodemo zvest in trajen spomin.

V Ljubljani, dne 16. aprila 1931.